

Effekter

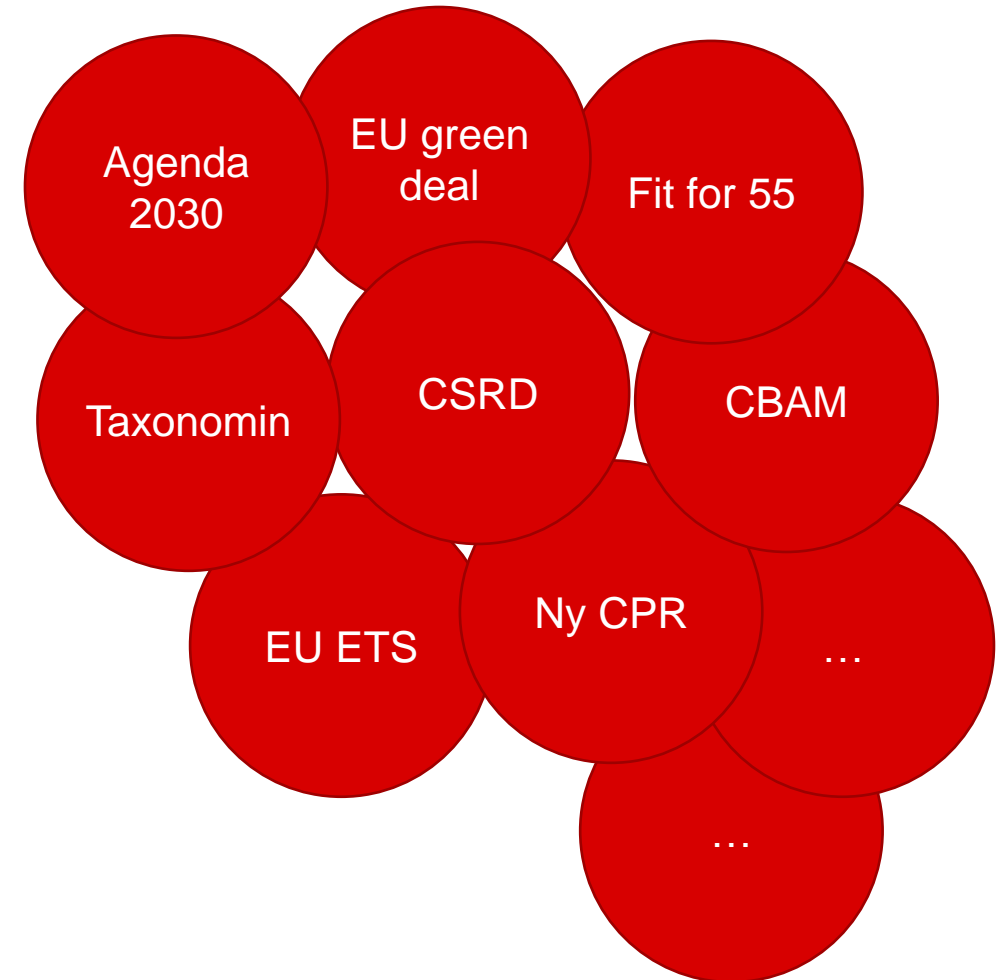
Åsa Lindgren

Kompetenscentrum vägteknik
2025-03-12

Hållbart. Klimatneutralt. Cirkulärt.

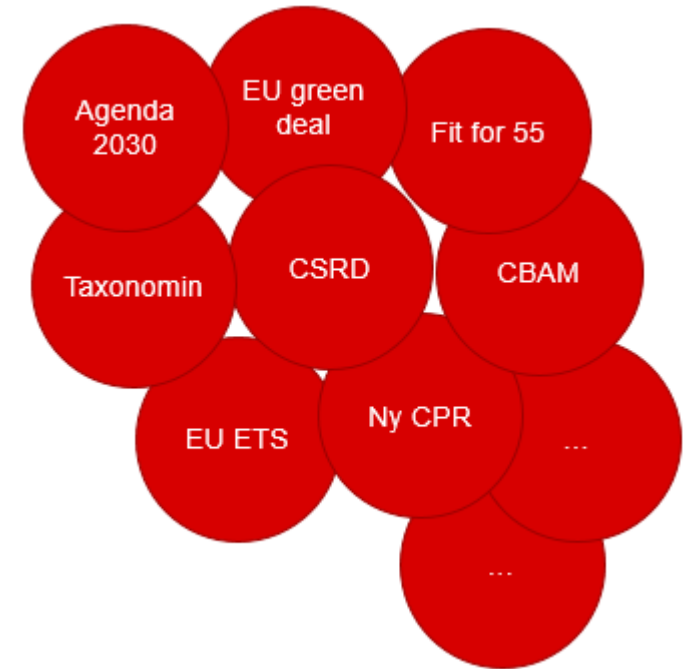
Mål och krav – Åtgärder – Effekter

- Räcker EU-regelverken?
- Vad är mätbart?
- Målkonflikter?

Strategier

1. Ambitiösa EU-regler löser problemen – ”sitt lugnt i båten”
2. Målen är för diffusa – ”vi förbättrar lite grann det vi redan gör”
3. Förbered – ”vi tittar framåt, bygger robusthet och resiliens”

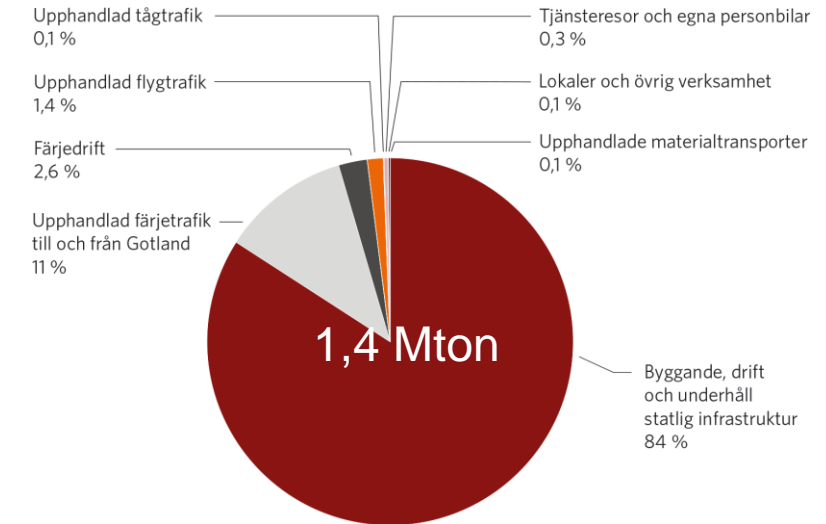
Vad kostar det?

Klimatneutrala
år 2040

Vi klarar inte klimatmålen!

Trots klimatkrav på material, drivmedel och fordon krävs;

- Kompensationsåtgärder, utsläppsminskning
 - Bevara skog och våtmarker
- Upptag (kolsänkor)
 - Biokol – Vilken är nyttan? Behövs nytta?
 - Biomassa i asfalt – Kan man "tjäna" CO₂e på att lägga asfalt? Hur påverkas livslängd, återvinningsbarhet? I vilket system gör t ex tallolja bäst nytta – i asfalt eller ...?
 - Långlivade träprodukter
- Det som är bra nu – är det alltid bra?

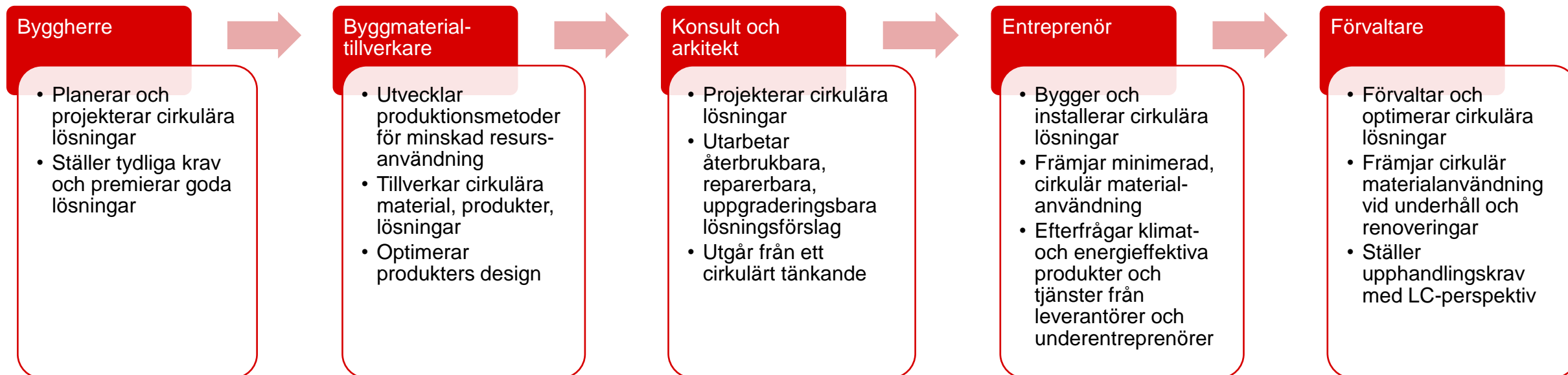

Tänker vi rätt?

Resurshierarkin från Bygg- och anläggningssektorns färdplan för fossilfri konkurrenskraft (2024)

Cirkulärt?

Hur?

(Punktsatserna ovan bygger på åtaganden i branschfärdplanen)

Exempel på granskningskriterier i taxonomin

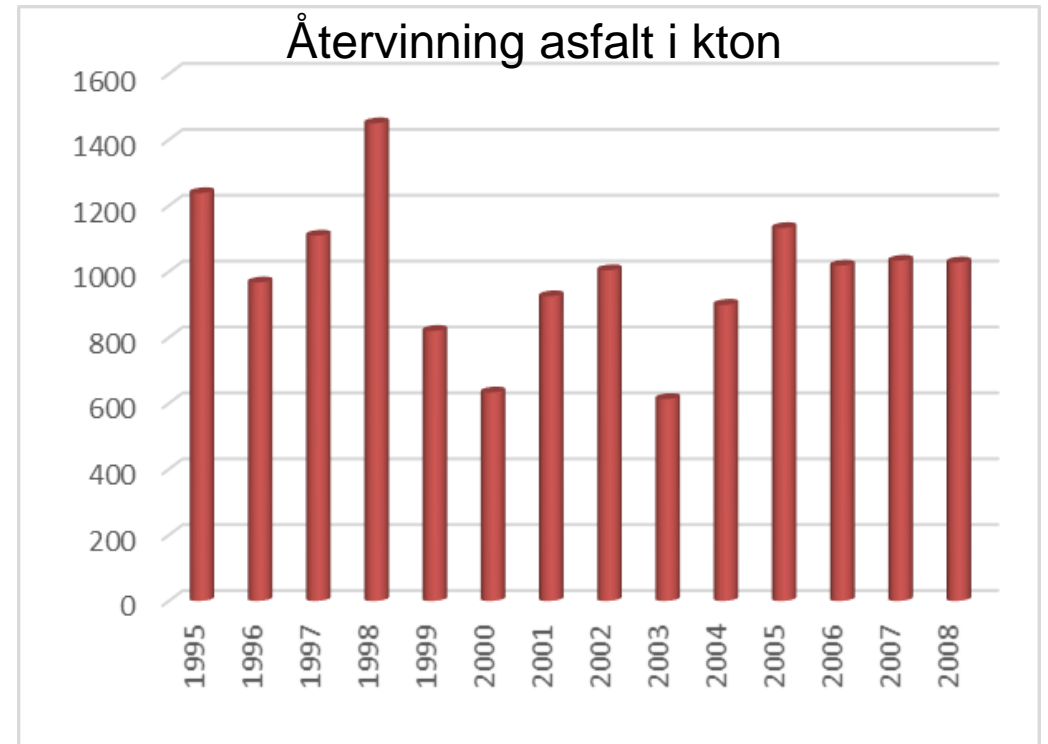
- Cirkulär ekonomi: 3.4 Underhåll av vägar och motorvägar
 - 100 vikt-% av icke-farligt avfall som genereras på plats förbereds för återanvändning eller materialåtervinning, exklusive återfyllnad.
 - Minst 50 vikt-% av de vägkomponenter som används utgörs av återvända eller materialåtervunna material eller av icke-farliga industriella biprodukter.
 - Återvända eller återvunna material transporteras inte mer än 2,5 gånger avståndet mellan byggarbetsplatsen och närmaste produktionsanläggning för likvärdiga primära råmaterial.
 - Om bindlagret nyinstalleras har det en livslängd på minst 20 år.
 - Användningen av primära råmaterial för vägutrustning minimeras genom användning av sekundära råmaterial. Högst 30 % av materialet kommer från primära råmaterial när det gäller metaller. Återvända byggprodukter räknas som innehållande noll primära råmaterial.
- Orsakar inte betydande skada
 - En plan för att minska trafikstockningar ska läggas fram och genomföras under underhållsarbetet.
 - En miljökonsekvensbedömning eller en prövning av behovet av bedömning har utförts.
 - Fysiska klimatrisker som är väsentliga för verksamheten har identifierats genom en klimatrisk- och sårbarhetsanalys.
 - Risker för miljöförstöring i samband med bevarande av vattenkvaliteten och undvikande av vattenstress identifieras och hanteras i syfte att uppnå god vattenstatus och god ekologisk potential.
 - En förvaltningsplan för användning och skydd av vatten utarbetas för de potentiellt påverkade vattenförekomsterna, i samråd med berörda intressenter.
 - Verksamheten hindrar inte uppnåendet av god miljöstatus i marina vatten eller försämrar inte marina vatten som redan har god miljöstatus.
 - Åtgärder vidtas för att minska buller, damm och förorenande utsläpp under bygg- eller underhållsarbeten. Vid val av typ av vägyta föredras vägytor med låg bullernivå.

Bidrar väsentligt

Orsakar inte betydande skada

Drivkrafter – asfalt ett bra exempel

- Kretsloppsplan (slutet 90-talet) + uppföljning
- Ekonomiskt värde
- Tidigt vaken bransch
- Utvecklat regelverk, standarder, metoder
 - Ta bort hinder, underlätta
- Högvärdig återvinning eftersträvas

Varför är ”masshantering” och återbruk så svårt?

 Vägverket

2005-06-14
Åsa Lindgren 5

Avfall eller produkt – spelar det någon roll?

EG:s Avfallsdirektiv

Förordningar

Miljöbalken

Skälighet
Miljönytta

Farligt avfall? Anmälan? Transport-tillstånd?

Får jag inte återvinna? Deponi? Upplag? Ta prover på lakvatten?

← Har vi inte kommit längre än 2005?

- Massor av massor
- Materialkompetensen – var är den idag?
- Produkt idag, avfall i morgon – avsevärt skillnad i kravbild

Några av behoven

- Det finns mått på flera hållbarhetsaspekter
 - Duger dom, behöver de underbyggas bättre eller behövs andra mått?
- Redovisning av miljöprestanda – avgivning av farliga ämnen + EPD
 - Vi har provnings- och deklarationsmetoder för material
 - Hur tolkar vi resultat och omsätter till anvisningar?
- Systemperspektivet – inte bara tekniskt hållbart vägsystem
 - Konflikter, risker och nyttor, effekter

Tack!